

stöd för denna nådiga framställning finnes uti Kongl. Maj:ts proposition jemte dervid fogade statsrådsprotokoll anfördt, tillstyrker Utskottet,

att hvad Kongl. Maj:t uti förevarande hänseende föreslagit må af Riksdagen godkännas.

Stockholm den 10 April 1873.

På Stats-Utskottets vägnar:

ARVID FR:SON POSSE.

N:o 56.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 April 1873, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om anvisande af statsunderstöd för iståndsättande och utvidgning af hamnen vid Cimbrishamn.

(R.-A.)

Uti en till Kongl. Maj:t ställd och af Dess Befallningshafvande i Christianstads län i underdånighet insänd skrift, hafva af staden Cimbrishamns röstberättigade innevånare vid allmänt sammanträde utsedde deputerade anmält, att genom den svåra storm, som rasade den 12 och 13 sistlidne November, samt deraf förorsakad öfversvämning hamnen vid nämnde stad blifvit i betydlig grad skadad, enär dervarande lastbrygga alldeles sönderbrutits och större delar af vägbrytarne blifvit förstörda. Utom denna förödelse å sjelfva hamnen hade i densamma liggande fartyg kastats på land

och nära nog krossats, hvarigenom vederbörande egare och assuradörer lidit en högst betydlig förlust och samhället indirekt den skada, att det under de närmast följande åren härefter troligen blefve svårt för stadens invånare att, utan utfästade af ofantligt dryga frakter, förmå fartyg att anlöpa hamnen. Då emellertid samhällets bestånd och förkofran helt och hållet berodde af hamnens duglighet och användbarhet, emotsåge stadens invånare med största bekymmer att samhället genom den timade förstörelsen skulle i sina sträfvanden för framåtskridande varda kastadt ett tjugutal af år tillbaka, enär, äfven om hamnen icke utan betydliga kostnader kunde bringas i det skick, hvari densamma före olyckshändelsen befann sig, det i allt fall nu vore på det mest öfvertygande sätt ådagaladt, att densamma icke lemnade de besökande fartygen det skydd, som man billigtvis i en hamn borde kunna vänta. Under öfvervägande af allt detta hade derföre staden låtit genom Kaptenen vid Väg- och vattenbyggnadskorpsen C. W. Gagner upprätta förslag till ny hamn, insprängd i de söder om gamla hamnen befintliga klipporna. Detta förslag, som syntes skola åt staden bereda en hamn, der fartyg kunde ligga skyddade för alla vindar, medtog emellertid en kostnad, i rundt tal beräknad till 500,000 R:dr, som staden omöjligen själf kunde bära, derest icke statsmakterna för ändamålet ville träda emellan. Staden hyste dock det hopp, att densamma icke skulle lemnas åt sig själf vid ett så viktigt företag, den föreslagna hamnbyggnaden, hvilken otvifvelaktigt komme att gagna ej allenast staden och kringliggande landsbygd, utan äfven sjöfarten i allmänhet. För närvarande funnes nemligen ända från Ystad till Carlshamn icke någon hamn, der en i nöd stadd seglare kunde inlöpa, och då i betraktande toges, att deremellan låge det för östersjötrafiken farliga stället Sandhammaren samt att dessutom hela kusten ända upp till Åhus vore för seglare högst farlig, så funnes lätteligen orsaken till den mängd strandningsolyckor, som på denna kust tidtals inträffade, likasom behovet af en trygg hamn på kusten måste inses. Staden Cimbrishamn, med ej fullt 1,600 invånare, kunde dock så mycket mindre själf bära de penningeuppooffringar, hvilka för företaget vore nödiga, som staden under sednare åren fått vidkännas betydliga utgifter för nybyggnad af rådhus, tullhus och nederlagsmagasin samt för närvarande hade under arbete en folkskolebyggnad, beräknad att kosta staden 22,000 R:dr. Stadens invånare vore emellertid villige att för den föreslagna hamnbyggnaden underkasta sig de största möjliga uppooffringar och hade således åtagit sig att anskaffa hälften af den för hamnbyggnaden beräknade kostnadssumman, eller 250,000 R:dr, derest Riksdagen ville såsom anslag utan återbetalningsskyldighet lemna andra hälften samt dessutom medgifva afskrifning af stadens återstående skuld till staten för gamla hamnbyggnaden.

Uti det vid deputerades underdåniga skrift fogade, af ritningar och alternativa kostnadsförslag åtföljda betänkande, har Kaptenen Gagner, bland annat, anfört, att den förfärliga storm, som, i förening med ett ovanligt högt vattenstånd, i November 1872 orsakade så stor förödelse på Sveriges sydöstra kust, med ojäfaktiga bevis ådagalagt, att Cimbrishamns hamn på intet sätt uppfyllde ens de billigaste fordringarne på en brukbar hamn. Dess läge på en fullkomligt öppen kust med ett 80 fot bredt gatt, genom hvilket hafvet vältrade in vid ostnordost-vind utan att af ett enda grund vara brutet på öfver 50 mil, i förening med den omständigheten, att hamnens djup ej tillåte mera än omkring 11 fots djupgående fartyg lägga till vid lastbryggan och detta endast på en sträcka af 200 fot, orsakade dels att endast smärre fartyg kunde nödtorftigt begagna hamnen och dels att ej ens dessa låge säkert vid ostlig storm. Också hade vid nämnda storm ej mindre än 9 segelfartyg och en ångbåt jemte åtskilliga fiskarebåtar förlist inne i sjelfva hamnen. Af de 76 större och mindre fartyg med ett lästetal af 1,644 nyläster, som tillhörde Cimbrishamns tullkammaredistrikt, kunde derföre ej heller ett enda med säkerhet der uppläggas i vinterlag. Så vida Cimbrishamn skulle kunna existera och erhålla den utveckling, hvartill dess egenskap af den naturligaste exportorten för en särdeles rik trakt ovedersägligen syntes berättiga detta samhälle, måste alltså dess hamn erhålla *skydd* och *djup*; och att detta ej låte sig göra utan högst betydliga kostnader, vore uppenbart, då bottnen i hamnen nära nog uteslutande bestode af berg, som på södra och vestra sidorna nedsköte i densamma. Att för åvägabringande af tillräckligt skydd *utanför* inloppet lägga en isolerad vågbrytare skulle medföra en kostnad, approximativt beräknad till minst en half million riksdaler, enär en sådan måste läggas på omkring 26 till 28 fots djup samt konstrueras och byggas tillräckligt solidt för den våldsamma sjö, som vid ost- och nordoststormar här ginge. Då härtill komme kostnaderna för hamnens fördjupning, som måste verkställas medelst undervattenssprängning, blefve kostnaderna alltför stora att, äfven med påräknande af statsbidrag, kunna åstadkommas. Blefve åter hamngattets bredd förminskad så mycket, att behöfligt skydd erhöles, vore det omöjligt att angöra hamnen annat än i fullt stilla väder. Det återstode sålunda endast att spränga in en hamnbassin i den södra stranden på sidan om den gamla bassinen. För genomförande af en sådan plan hade Kaptenen Gagner uppgjort 4 alternativa förslag, af hvilka alternativet A afsåge att utspränga bassinen 300 fot lång, 200 fot bred och 16 fot djup samt derefter genom sprängning och muddring göra inloppet till densamma likaledes 16 fot djupt; och vore kostnaden för utförande af arbetena enligt detta förslag, åt hvilket Gagner för sin del gäfvade företräde, samt för verkställande af den i sammanhang dermed nödiga reparation af den skadade norra hamnarmen beräknad uppgå till ett belopp af 496,500 R:dr.

Till följd af erhållen nådig remiss har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader i ämnet afgifvit underdånigt utlåtande, deruti Styrelsen, som uppdragit åt Chefen i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Majoren m. m. A. Remmer, att efter den ofvan omförmälda stormen verkställa inspektioner å alla de skador, som genom densamma orsakats å hamnarne utefter skånska kusten, samt att med förslag å nödiga reparationer så snart ske kunde till Styrelsen inkomma, i underdånighet anmält, att uti det från distrikthefen inkomna yttrandet rörande Cimbrishamns stads hamn hufvudsakligen blifvit anfördt:

att vid den besigtning, distrikthefen efter stormen förrättat vid Cimbrishamn, framkastats förslag att genom sprängning i klippstranden bilda en ny hamnbassin vid sidan af och med inlopp från den nuvarande hamnen, hvilken bassin otvifvelaktigt skulle blifva fullkomligt säker och fredad från sjögång, men att, enär utförandet af denna vackra plan skulle försäkra ett högst betydligt tillägg i kostnaden för nuvarande hamnarmarnes fullständiga reparation samt deras förstärkande emot framtida våldsamt sjögång, stadens myndigheter då icke definitivt ifrågasatt upprättande af plan för ett sådant företag;

att distrikthefen af sådan anledning ansåge sig böra föreslå endast de skadade hamnarmarnes fullständiga reparation samt dessutom uppbyggande af en inre arm eller vågbrytare uti nuvarande hamnbassinen, i ändamål att dymedelst bereda ett väl behöfligt skydd mot den genom hamngattet inrullande, stundom våldsamma sjön samt att på samma gång få en bekväm kaj, bildad för lastning och lossning; hvilka arbeten beräknats kosta:

Södra vågbrytarens eller hamnarmens reparation	R:dr	19,600: —
Norra hamnarmens reparation och förstärkning	„	73,800: —
Anläggning af en inre vågbrytare	„	66,000: —
hvar till komme ingeniörsarvode	„	7,600: —
eller tillsammans	R:dr	167,000: —

att, om deremot afseende icke behöfde fästas vid den högre kostnaden, distrikthefen funne företräde böra gifvas åt den af Kaptenen Gagner under tiden utarbetade planen för en ny sidohamns anläggande, emedan genom dess utförande onekligen skulle vinnas en både större och lugnare bassin, än som kunde erhållas, om arbetet utfördes enligt det af distrikthefen utarbetade mindre kostsamma förslaget;

att distrikthefen vid granskning af Kaptenen Gagners plan med tillhörande förslag kommit till det resultat, att den af Gagner för alternativet A beräknade summan 496,500 R:dr borde ökas till 548,000 R:dr,

emedan de skadade hamnarmarnes istandsättning, hvilken måste ske med den omsorg, att upprifning af muren genom sjöbrytning för framtiden blefve säkert förebyggd, komme att erfordra flera gånger det belopp, som Gagner beräknat; samt

att distrikthefen slutligen tillstyrkte godkännande af Kaptenen Gagners plan, dock under villkor att de föreskrifter distrikthefen uti sitt förslag lemnat, synnerligast för norra hamnarmens istandsättande, fastställdes till efterföljd för arbetet.

För egen del har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, lika med distrikthefen, ansett att, om hänsyn ej behöfde fästas vid den större kostnaden, det kunde antagas blifva bättre att sidobassiner utsprängdes, på sätt Kaptenen Gagners plan upptog; men att det emellertid ville synas, som skulle den skeppsfart och rörelse, hvilken bedrefves i Cimbrishamn, kunna ganska väl skötas, om de förbättringar vid och uti hamnen utfördes, hvilka föreslagits uti Majoren Remmers, Styrelsens utlåtande bilagda, af ritningar åtföljda plan.

Sedan Cimbrishamns röstberättigade invånare lemnats tillfälle att i anledning af Styrelsens förberörda utlåtande afgifva underdånigt yttrande, hafva de, genom förbemälda deputerade, uti en till Kongl. Maj:t insänd underdånig skrift hufvudsakligen anført, att Majoren Remmers förslag till norra hamnarmens istandsättande och ombyggnad väl vore ändamålsenligt, men då, äfven om begge hamnarmarne kunde antagas vara orubbliga, någon säkerhet för fartyg ej funnes i hamnen, samt stadens invånare utgått från den åsigt, att det första och viktigaste anspråket på en hamn måste vara, att den lemnade säkert skydd för de i densamma liggande fartyg, hade stadens invånare ansett sig böra använda all penningettillgång för anskaffande af sådant skydd och derföre trött sig kunna använda det af Kaptenen Gagner föreslagna mindre dyrbara sätt för norra hamnarmens reparation. Mot Majoren Remmers förslag, att för beredandet af omförmälda ovillkorligt nödvändiga skydd för hamnen utlagga en hamn med lastkaj inne i hamnbassinen, borde anmärkas, att genom detsammans antagande all in- och utsegling i hamnen skulle blifva i hög grad försvårad; att den föreslagna lastkajen blefve för stadens behof otillräcklig; att ifrågavarande inre arm upptog en ej obetydlig del af den förut icke synnerligen stora hamnbassinen; samt att slutligen det befarades, att derigenom icke vunnes det skydd för hamnen, som vore att önska. Med anledning häraf ansåge stadens invånare sig icke kunna antaga Majoren Remmers förslag, utan vidblefve sitt förut fattade beslut att vilja utföra hamnarbetet efter Kaptenen Gagners förslag, alternativet A, dock, om så komme att föreskrifvas, med norra hamnarmens förstärkning och ombyggnad, enligt hvad Majoren Remmer föreslagit.

Då emellertid, om hamnarbetet komme att på sistnämnda sätt utföras, kostnaden för hamnbyggnaden skulle ökas med 48,000 R:dr, eller komme att uppgå till 548,000 R:dr, och stadens invånare numera ansäga sig böra afstå från sin anhållan om afskrifning af hamnens skuld till Riksgälds-kontoret, hafva stadens deputerade, med frånträdande af den förut gjorda ansökningen, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig proposition derom, att Riksdagen måtte för hamnbyggnad vid Cimbrishamn, i enlighet med det af Kaptenen Gagner uppgjorda förslag, alternativet A, bevilja staden ett statsbidrag af 300,000 riksdaler riksmünt, deraf 200,000 riksdaler såsom anslag utan återbetalningsskyldighet samt 100,000 riksdaler såsom lån, med skyldighet för staden att själf anskaffa och ikläda sig ansvar för återstoden af den för hamnarbetet erforderliga kostnadssumma.

I öfrigt har blifvit upplyst att under åren 1868—1872 Cimbrishamns hamns inkomster utgjort tillsammans 41,689 R:dr 67 öre, då deremot utgifterna under samma tid uppgått till 43,232 R:dr 58 öre; att hamnens skuld vid 1872 års slut uppgick till 23,000 R:dr; att staden år 1862 egde 8 fartyg om tillsammans 141 nylästers dräktighet, under hvilket år utskeppades 123,221 kubikfot spanmål och hamnen besöktes af 272 fartyg om tillsammans 1,615 nylästers dräktighet; att deremot år 1872 antalet af stadens fartyg uppgått till 18 om tillsammans 626 nyläster, den utskeppade spanmålen till 198,016 kubikfot, antalet af de fartyg, som besökt hamnen, till 591 om tillhopa 7,054 nyläster, samt tulluppbörden till 39,939 R:dr 93 öre.

På grund af hvad sålunda förekommit har Kongl. Maj:t, uti ofvanberörde nådiga proposition af den 14 sistlidne Mars, (intagen under N:o 41 i 1:a samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll) föreslagit Riksdagen att för istandsättande och utvidgning af staden Cimbrishamns hamn i enlighet med omförmälda af Kaptenen C. W. Gagner upprättade plan, men med vidtagande af de utaf Majoren A. Kemmer föreslagna åtgärder för den qvarvarande norra hamnarnens reparation och förstärkning, bevilja dels en försträckning af 100,000 R:dr på villkor, som Riksdagen kan finna godt bestämma, dels ock ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af 200,000 R:dr eller tillsammans 300,000 R:dr samt derå anvisa till utgående under innevarande år 50,000 R:dr af anslaget samt under år 1874 återstoden deraf, eller 150,000 R:dr, äfvensom hela försträckningsbeloppet.

Vid öfvervägande af hvad uti Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga proposition blifvit anfördt har Stats-Utskottet icke förbisett, att genom utförandet af det utaf Kaptenen Gagner framlagda förslaget om utsprängning i klippstranden vid sidan af och med inlopp från den nuvarande hamnen, skulle vinnas en både större och lugnare bassin, än som kunde erhållas om arbetet inskränktes till det af Distrikthefen, Majoren Kemmer utarbetade mindre

kostsamma förslaget att endast iståndsätta och förstärka hamnarmarne samt utlägga en ny vågbrytare med lastkaj inne uti hamnbassinen. Som likväl utförandet af Kaptenen Gagners förslag jemte norra hamnarmens förstärkning och ombyggnad skulle medföra den betydliga kostnaden af icke mindre än 548,000 R:dr, har det syntts Utskottet tvifvelaktigt, huruvida de fördelar, en sådan anläggning skulle komma att medföra, kunde motsvara så stora uppoffringar. Vål hafva stadens invånare, på anförda skäl, förklarat sig icke kunna antaga Majoren Remmers förslag, utan heldre vilja utföra arbetet efter Kaptenen Gagners plan, med tillägg af norra hamnarmens förstärkning och ombyggnad, enligt hvad Majoren Remmer föreslagit; men å andra sidan har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader yttrat den åsigt, att det syntes, som skulle den skeppsfart och rörelse, hvilken bedrifves i Cimbrishamn, kunna ganska väl skötas, om de förbättringar vid och uti hamnen utfördes, hvilka föreslagits af Majoren Remmer. Enligt hvad bemälda major uti sitt i ämnet afgifna betänkande upplyst är, "genom utförandet af de uti denna" (Majoren Remmers) "plan föreslagna åtgärder, ingalunda lagdt något hinder i vägen för hamnbassinens utvidgning medelst sprängning iune i berget, om större utrymme verkligen efteråt blir af behofvet påkalladt och om tillgångarne medgifva en så kostsam förbättring". Då härtill kommer att behofvet för Cimbrishamn och kringliggande ort af en så storartad hamnbyggnad, som den föreslagna, syntts Utskottet icke vara tillräckligt utredd, och frågan, huruvida skäl må förefinnas att med statsmedel medverka till hamnens utvidgning eller förbättring i enlighet med det ena eller andra förslaget, i följd deraf nu icke kan med tillförlitlighet bedömas, har Utskottet, för sin del, funnit staten för närvarande icke böra lemna staden Cimbrishamn annat biträde, än det, som oundgängligen erfordras för de nu befintliga hamnarmarnes reparation och förstärkning, hvilket arbete, hvars skyndsamma utförande synes vara af behofvet högligen påkalladt, utaf Majoren Remmer beräknats till en sammanlagd kostnad af 93,400 R:dr förutom hvad som erfordras till betridande af ingenjörsarvode. Under antagande att kostnaden för detta arbete icke bör komma att öfverstiga 100,000 R:dr, samt att hälften deraf bör af staden Cimbrishamn bestridas, får Utskottet alltså hemställa,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga proposition måtte på det sätt bifallas, att Riksdagen för iståndsättande af staden Cimbrishamns hamn, medelst hamnarmarnes reparation och förstärkning, i enlighet med det af Majoren A. Remmer uppgjorda förslag, beviljar staden Cimbrishamn ett anslag utan återbetalningsskyldighet af femtiotusen riksdaler, att under innevarande år från Riksgälds-kontoret utbetalas

utbetalas på de tider Kongl. Maj:t kan finna för godt bestämma, mot förbindelse för staden att utan anspråk på vidare statsbidrag härtill, i enlighet med planen utföra de härför erforderliga arbeten samt att derefter för all framtid i vederbörligt skick underhålla berörde hamnar.

Stockholm den 10 April 1873.

På Stats-Utskottets vägnar:

ARVID FR:SON POSSE.

N:o 57.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 April 1873, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om beviljande af anslag för avvägbringande af vinterväg till Norge från Jäckvik vid sjön Hornavan till riksgränsen i riktningen mot Saltenfjord.

(R. A.)

Under erinran om de olika förslag, hvilka under sistförflutna åren varit å bane, för underlättande af samfärdseln mellan trakterna vid inre delen af Bottniska viken och kusten af Nordlands amt i Norge, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län, uti underdånig skrifvelse af